

όπου οί λίμνες καί νά πνίγωνται. Ἄν πράγματι ἦταν αὐτό τὸ «Ἄντρον τοῦ Χείρωνος», αὐτὸ θὰ μείνῃ ἄγνωστο, διότι τὸ δάπεδο τοῦ σπηλαίου πού θὰ μπορούσε νὰ προσφέρῃ στοιχεῖα εἶναι καλυμμένο ἀπὸ τοὺς πεσμένους ὀγκόλιθους πού καλύπτουν τὰ πάντα μέσα στὸ σπήλαιο. Οἱ περισσότερες κατακρημνίσεις τῶν βράχων ἔγιναν κατὰ τοὺς σεισμούς, πού σημειώθηκαν στὸν Βόλο, τὸ ἔτος 1954. Ἄλλὰ καί ἓνα ἀκόμη θετικό στοιχεῖο ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ τὸ «Ἄντρο τοῦ Χείρωνος», εἶναι οἱ μνημονεύσεις στὰ κλασσικὰ κείμενα γιὰ τὴν περιοχὴ τοῦ Ἄντρου. Ἡ ὑπάρχουσα εἶναι πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη πού ἀναφέρουν τὰ βιβλία.

Τουρισμός :

Τὸ σπήλαιον «Μαλάκι» θεωρεῖται γενικοῦ τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος. Οἱ λόγοι πού καθιστοῦν αὐτὸ τουριστικὸ εἶναι :

α) Τὸ ἐνδιαφέρον καί ἡ μεγαλοπρέπεια, καθὼς καί τὸ μυστήριο πού δημιουργοῦν οἱ πράσινες λίμνες του.

β) Τὸ σεβαστὸ μέγεθός του.

γ) Οἱ χαρακτηριστικὲς διαβρώσεις του.

δ) Ὅτι εὑρίσκεται κοντὰ στὸν δημόσιο δρόμο καί σὲ ἀπόσταση μισῆς ὥρας, μὲ λεωφορεῖο ἢ αὐτοκίνητο ἢ καί μὲ τὸν τοπικὸ σιδηρόδρομο ἀπὸ τὸν Βόλο.

ε) Ἡ εὐκολὴ ἐσωτερικὴ του διευθέτησις. Τῶν λιμνῶν καί τοῦ δαπέδου, λόγω ὕψους ὀροφῶν.

στ) Τὸ ὅτι ὑπάρχει σὲ μικρὴ ἀπόσταση Δ.Ε.Η., γιὰ τὴν εὐκολὴ παροχὴ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος διὰ τὸν καλλιτεχνικὸ του φωτισμό.

ζ) Ἡ ὁμορφὴ τοποθεσία πού εὑρίσκεται, ἡ γραφικὴ ἀμμουδιὰ καί ἡ καθαρὴ θάλασσα.

η) Ἡ ἀνάγκη χρησιμοποίησεως μικροῦ κονδυλίου διὰ τὴν ἐσωτερικὴ τουριστικὴ του διευθέτησις.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ "ΠΑΝΑΓΙΑ ΓΟΡΙΤΣΑ Ἡ ΤΡΥΠΑ,,

Ἄριθ. Σηλ. Μητρ. 2.225

Ἱστορικόν :

Εἶναι γνωστὸν ἀπὸ πολλὰ χρόνια καί μνημονεύεται ὡς βυζαντινὸς ναός. Ἐλειτούργησε ὡς «Κρυφὸ Σχολεῖο» πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1821. Κάθε χρόνο τὸ ἐπισκέπτεται μεγάλος ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν καί προσκυνητῶν. Σήμερα λειτουργεῖται ἀπὸ τὸν πάτερ Παναγιώτην Νικολακόπουλον, ὁ ὁποῖος καί μᾶς ἐβοήθησε μὲ σχετικὲς πληροφορίες γιὰ τὸ σπήλαιο ἐκκλησία.

Ἐμελετήθη καί χαρτογραφήθη ἀπὸ τὸν κ. Ἰωάννην Ἰωάννου, μὲ τὴν βοήθεια τῶν μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε., δίδων Νίνας Κανέλλη καί Μαρίας Ἰωάννου. Ἐβοήθησε ἐπίσης καί ὁ σπουδαστὴς Ν. Βελησιώτης. Ἡμερομηνία ἐξερευνησεως καί μελέτης αὐτοῦ εἶναι ἡ 10η Σεπτεμβρίου 1963.

Θέσις :

Εύρίσκεται εις τὸ ἄκρον τῆς πόλεως κάτω ἀπὸ τὸν δημόσιον δρόμον ποὺ ὀδηγεῖ πρὸς τὴν Βιομηχανία Τσιμέντων Ἑρακλῆς-Ὀλυμπος καὶ ποὺ ἡ συνέχειά του συνδέει τὴν ὑπόλοιπον χερσόνησον τῆς Μαγνησίας μετὰ τὸν Βόλο. Ἀπὸ τὸ κέντρο τοῦ Βόλου μετὰ λεωφορεῖο σὲ δέκα λεπτὰ φθάνομε στὴν «Παναγιά Τρύπα ἢ Γορίτσα».

Τὸ σπήλαιον - Ἐκκλησιά :

Τὸ καθ' αὐτὸ σπήλαιον προφυλάσσεται ἀπὸ τὸ θαλάσσιον κύμα μετὰ ἕνα πρόναον κτιστό. Ἀπὸ εἴσοδον διαστάσεων $1 \times 1,8$ μ. καὶ μετὰ τρία σκαλιὰ κατα-



Τὸ ἄγισμα (νερὸ) τῆς Παναγίας Γορίτσας,

Φωτ. Ἰ. Ἰωάννου

βάσεως μπαίνομε ἀπὸ χαρακτηριστὴ λάξευση βράχου 4 μ. στὸ κυρίως σπήλαιον. Ἀριστερὰ καὶ παράλληλα μετὰ τὴν κυρία εἴσοδον ὑπάρχει καὶ δεύτερη μι-

κρότερη είσοδος πού οδηγεί στον πρόναο. Σ' αυτό τὸ σημεῖον, τῆς δευτέρας εἰσόδου ὑπάρχει λεκάνη ὕδατοδεξαμενῆς πού τροφοδοτεῖται ἀπὸ πηγή καὶ θεωρεῖται ἀγίασμος — ἀγίασμα τὸ ὀνομάζουν—. Εἶναι ὑφάλμυρο. Ἡ θάλασσα ἀπέχει 6 μ. ἀπὸ τὴν πηγή. *Αὐθεν τῆς μικρῆς αὐτῆς ὕδατοδεξαμενῆς ὑπάρχει σκαλιστὸ τριγωνικὸ σχῆμα, ὅπου κατὰ τὴν παράδοση εὐρέθη εἰκόνα, ἡ ὁποία ἐγινε αἰτία τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς λειτουργίας.

Κατὰ μίαν ἐκδοχὴ ὑπάρχει συγκοινωνία ἀπὸ στενὸ πέρασμα μὲ μία ἄλλη ἐκκλησία πού εὐρίσκεται στὴν κορυφῇ τοῦ λόφου Γορίτσα.

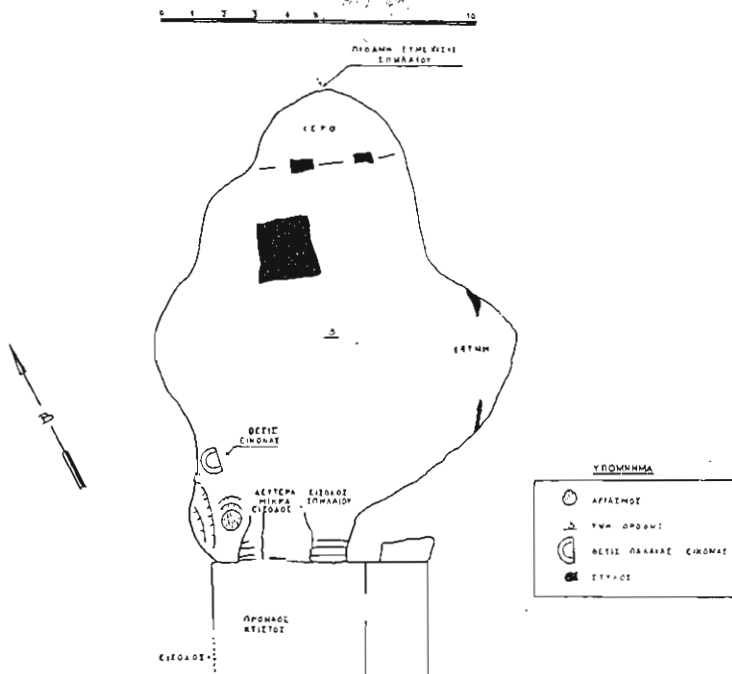
Τὸ ἱερὸ εἶναι στὸ τέλος τοῦ σπηλαίου. Ἡ δὲ ὄροφή του εἶναι κτισμένη, διότι ἀκριβῶς ἐπάνω του εἶναι δημόσιος δρόμος. Ἡ φυσικὴ ὄροφή τοῦ σπηλαίου εἶχε καταπέσει κατὰ τὴν διάνοιξη τοῦ δρόμου. Ἡ ὄροφή ὑποβαστάζεται ἀπὸ τσιμεντένιο στῦλο στὸ κέντρο τοῦ θαλάμου μὲ διαστάσεις 2 μ. X 3 μ.

Στὴν δεξιὰ πλευρὰ ὑπάρχει ἀναπαράστασις τῆς φάτνης, ὅπου γεννήθηκε ὁ Χριστός.

Λαογραφία :

Ἡ λέξις γορίτσα σημαίνει βουνὸ καὶ τρύπα στὴν σλαβικὴ διάλεκτο. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο εἶναι καὶ γνωστὴ καὶ ἡ ἐκκλησία—σπήλαιον ὡς Παναγιὰ Γορίτσα ἢ Τρύπα. Κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐκκλησίας δίδονται εἰς τοὺς

ΣΠΗΛΑΙΟΝ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΓΚΟΡΙΤΣΑΣ ΤΡΥΠΑΣ ΑΡ Σ.Μ.
 ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΛΕΩΣ ΒΟΛΟΥ
 ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ



τσα ἢ Τρύπα. Κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐκκλησίας δίδονται εἰς τοὺς

προσκυνητὰς χαρακτηριστικὰ μικρὰ κεραμικὰ ἀντικείμενα ποὺ περιέχουν ἀπὸ τὸ «ἀγίασμα», ὕδωρ τῆς μικρῆς ὕδατοδεξαμενῆς τὴν ὁποία τροφοδοτεῖ πηγὴ καὶ ὑπάρχει μέσα στὸ σπήλαιο. Ὑπάρχουν θαυμάσια δείγματα τῶν κεραμικῶν αὐτῶν ἀντικειμένων στὶς μοναδικές συλλογές λαϊκῆς τέχνης τοῦ Κίτσου Μακρῆ στὸν Βόλο.

Ὑπάρχουν δυὸ παλαιές ξεθωριασμένες εἰκόνες ποὺ δὲν διακρίνεται τί ἀκριβῶς παρίσταναν. Λέγεται ὅτι ἡ μία ἀπὸ αὐτὲς ἦταν τοποθετημένη στὸ λαξευμένο τρίγωνο ποὺ ὑπάρχει πάνω ἀπὸ τὴν ὕδατοδεξαμενὴ. Ἐπίσης πιστεύεται ὅτι ἡ μία εἶναι τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος.

Ἀρχαιολογία - Τουρισμὸς

Τὸ σπήλαιο φαίνεται ὅτι ἦταν προϊστορικὸ ἱερὸ καὶ ἀργότερα ἔγινε χριστιανικὸς ναὸς καὶ διατηρήθηκε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ὡς τέτοιος. Οἱ περισσότερες ἐκκλησίες ποὺ ὑπάρχουν μέσα σὲ σπήλαια ἦσαν στὴν ἀρχὴ τους κατὰ ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ τόποι λατρείας κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς καὶ ἱστορικοὺς χρόνους.

Τὸ σπήλαιο — ἐκκλησία τῆς Παναγίας Γορίτσας ἢ Τρύπας εἶναι γενικοῦ τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος λόγω τοῦ ὅτι λειτουργεῖ ἀκόμα ἡ ἐκκλησία του. Ἔχει σεβαστὸ μέγεθος, ἐν σχέσει μὲ ὅλα τὰ γνωστὰ σπήλαια ἐκκλησίες. Ἔχει κατ' εὐθειαν γραμμὴ μῆκος 15 μ. ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πρόναο. Εἶναι στὴν ἄκρῃ τῆς πόλεως, κοντὰ στὴν θάλασσα καὶ πρέπει νὰ τονωθῆ τὸ τουριστικὸν ἐνδιαφέρον καὶ νὰ γίνουν ὀρισμένα ἐξωραϊστικὰ ἔργα γύρω ἀπὸ τὸ σπήλαιο-ἐκκλησία.

Γενικῶς παρουσιάζει ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἱστορία του καὶ τὸ ἐντυπωσιακὸ ἐσωτερικὸ του.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ "ΣΑΡΑΚΗΝΟ",

Ἀριθμ. Σηλ. Μητρ. 2.224

Ἱστορικὸν καὶ θέσις σπηλαίου :

Τὸ σπήλαιον «Σαρακηνὸ» ἦτο ἄγνωστο λόγω τῆς δυσκόλου ἀναβάσεως καὶ ἀναρροιχέσεως μέχρι τῆς εἰσόδου του, εἰς τὸ κέντρο τοῦ ὄγκου τῶν βράχων τοῦ ὄρους «Σαρακηνό». Εὐρίσκειται εἰς ἀπόσταση σαράντα λεπτῶν πορείας ἀπὸ τὸ χωριὸν Μακρουνίτσα. Ἐξερευνήθηκε καὶ μελετήθηκε ἀπὸ τὸν κ. Ἰωάννη Ἰωάννου, ἐβοήθησε καὶ ὁ κ. Ν. Βελησιώτης τὴν 11.9.63.

Τὸ Σπήλαιον :

Τὸ σπήλαιον ἔχει εἴσοδον διαστάσεων πλάτους 1,2 μ. καὶ ὕψος 4 μ. Ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὴν κυρία εἴσοδο ὑπάρχει καὶ δευτέρα ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν διαβρωτικὴν ἐνέργεια τοῦ ὕδατος. Εὐρίσκειται σὲ ὕψος 4,5 μ., μὲ διαστάσεις 2,5 μ. × 1,5 μ.

Συνεχίζεται στενὴ σχισμὴ μέχρι τὸ τέλος τοῦ σπηλαίου. Τὸ κατ' εὐθειαν γραμμὴ μῆκος του εἶναι 13 μ. Στὸ μέσον τοῦ σπηλαίου ὑπάρχει καὶ ἡ ὑψηλότερα του ὄροφῆ, ποὺ εἶναι 9 μ. περίπου.